

A néhai város

A Matéria Művészeti Társaság
10 éves jubileumi kiállítása

VASS NORBERT

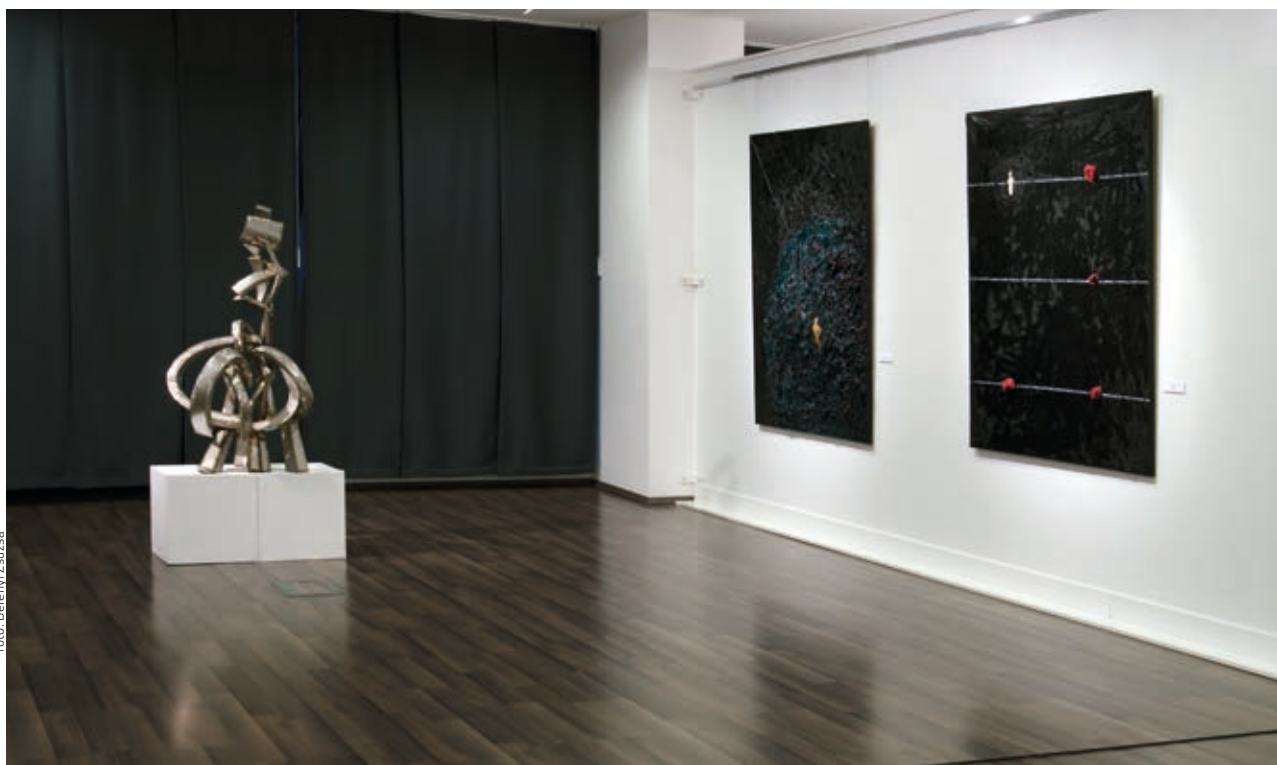
Vaszary Képtár, Kaposvár, 2018. XI. 23. – 2019. II. 9.

A 2018 novemberében, Kaposváron nyílt *Anyag és szellem* című tárlat a Matéria Művészeti Társaság létrejöttének tizedik évfordulója apropóján enged bepillantást a főként az absztrakt expresszionizmus és az informel hatásait magukénak valló festők és szobrászok műtárgyakban testet öltött gondolkodásmódjába. Ahogy a csoport neve és a kiállítás címe is sejteti, a materiások kiemelt figyelmet szentelnek az anyagnak. Használjanak bár fát, fémet, grafitot, homokot, kormot, márványt, papírt vagy üveget, térbe törő vagy síkba kopó felületeiken az anyag – az olvasztott, zúzott, őrlött, fröcskölt, perzselt, vagyis megmunkált, meggyötört matéria – eszmévé desztillálódik. Alkossanak bár egymástól külön, építsék bár műveiket, alakítsák életműveiket saját meggyőződésük szerint, képkonstrukcióikat összeköti mégis, hogy a pusztulás melankóliája mellett felmutatják a megmaradás eshetőségének reményét is. A szellem öröktől fogva levőségét az anyagban. Innentől ez az anyag is a szellemről kíván inkább szólni. Sejtelmekről és képzettársításokról, sóhajokról és szívverésekről, félre- meg tán ráérzésekről is.

Mintha régmúlt hajnalok nyomait vizsgálnánk a világvége után. Egyszerre hatnak apokaliptikus és emberelőtti rekvizitumoknak a kaposvári Vaszary Képtárban kiállított munkák. Mintha összegyűródött volna a kiállítótérben az idő. Mintha egymásba gabalyodott volna a négy őselem. Mintha egy utolsó nagy levegőt vett volna a föld, mielőtt a tűz martalékkává válik. Aztán szökőár nyelte volna el a romokat, hogy hívogató, néptelen Atlantisz maradjon utánuk. Egy töredékekben, jószerivel nonfigurális konfigurációk által felsejlő skanzen, amelynek a világ elejét a legvégével összekötő Möbius-szalag a kerítése. A termék izgalmas időutazást kínálhat a jövő és a múlt felé is.

Csönd van, ahogy egy fagyott éjszakán lehet csönd a Földön, ahonnan az emberélet már eltűnt rég. Csakhogy a világegyetem törvényei pályán tartják még ezt a magára maradt, néma égitestet, ahol Haraszty István mágneses körpályán, megfontoltan guruló acélgömbjei jelentik az egyetlen zajforrást. Metonimiájaként mintegy a sziszüphoszi, kozmikus ellipsziseknek.

Enteriőr **MATA ATTILA** és **BAKSAI JÓZSEF** munkáival

Fotó: Berényi Zsuzsa

fotó: Berényi Zsuzsa

BIRKÁS ISTVÁN, TÖLG-MOLNÁR ZOLTÁN és BARTL JÓZSEF munkái

Napfény is alig. Hajdú László munkái mintha eltemetett csillagok arcvonásait, sugarak fossziliáit őriznék az apokaliptikus múzeumában. Dacolnak az enyészettel. Akárcsak Mata Attila rozsdamentes szobrai, amelyek az utolsó túlélők alakmásaiként lakják be a kiállítótér által kijelölt formákba merevedett, színekhez hú, zord tájat.

Napsugarak tehát nincsenek. Ha lennének, Tölg-Molnár Zoltán sűrű, finom és fényesszűrke függönyei kiszűrnék őket úgyis. Hérics Nándor piros, kék, zöld és fehér neonjai még kísértetiesebbé teszik a kihalt tereket. Emberélet nyomait feltételezik. Ahogy Gáll Ádám munkái is, amelyek égben lebegő, súlyos és sötét sóbarlangot juttatnak eszünkbe. Izmos karok törhették itt egykor a tömböket, hogy a tárnák később denevérek nyirkos lakhelyévé legyenek. Kovács László talán éppen a járatokban kísértő különös lidércek megkövült másait véste műveire.

Enteriőr **HÉRICS NÁNDOR** műveivel

fotó: Berényi Zsuzsa

foto: Berényi Zsuzsa

Baksai József feketével vastagon alapozott képein borostyánba öntött, okkult hagyományok nyomai száradnak. Mintha egy becsapódó égitest szakított volna félbe egy pre- vagy poszthumán áhítatot. Úgy tűnhet, Bátai Sándor a bolygó kérges tenyerének apró darabkáit öntötte papírba. Sáros *Földírása* a katasztrófát rögzítő szeizmográf. Magába fogadta és őrzi rendületlenül a végső, zaklatott szívdobbanásokat. A kizökkent időnek tartanak ellent Záborszky Gábor munkái is, hiszen vásznaira az utolsó működő óramű ezüst és arany alkatrészei olvadtak talán rá, múlhatatlannak mutatva így a rájuk applikált totemisztikus maszkokat.

Záborszkyknál az idő fröccsent szét, M. Novák András plafonig érő főlíáján pedig a tér szerkezete alakult át alaposan, hiszen a tópart

BÁTAI SÁNDOR, BUDAHÁZI TIBOR és TÖLG-MOLNÁR ZOLTÁN művei

és az ég ér össze ezen a hatalmas méretű, vékony, csaknem átlátszó felületen. Lepárolva, kiszáradt zseléként. Kétség sem fér hozzá, a fizika általunk ismert törvényeinek befellegzett. Szikora Tamás levitáló padlásszobájából rálátni Székács Zoltán formakeltető varázstábláira: kiforratlan alakzatok és betűk irányába tartó írásjelek lebegnek rajtuk.

Serényi H. Zsigmond szürke-fehér három- és négyszögei kőbe égett, madarak röptét követő meditatív radarjelek. Béljósok munka-állomásairól maradhattak meg. Bartl József képei megdermedt, szokatlan automaták, Dréher János vakolt táblái meg kőkorszaki drónfotók a behavazott határról.

Birkás István öröknaptároltáira ráfagytak a hónapok. Anyaguk: festett fa és kő. Beköszöntött az ötödik évszak, a végítélet. A kiállítóteremben tanúi lehetünk a mindent eldöntő percek előtti kétségbeesett, de mégsem hiábavaló sürgölődésnek is. Elképzelhető, hogy Mazalin Natália kapart minimálkollázsai – fehér és fekete festék pattogzik le róluk – az utolsó művész leégett műterméből maradtak meg, T. Horváth Éva pedig – hogy örök időkre tűzállóvá tegye őket – megperzselte az ítéletnap újtságokat. Budaházi Tibor könyvlapokból hajtogatott, könnyű papírfatörzsei egy vércsík köré gyűlnek kíváncsian. Mintha valami absztrakt sci-fi zárójelenetének storyboardja kelt volna életre.

Paizs László a *Föld, ahol élünk XII.* című munkája negatív domborzati térképet idéz. Közepén eltűnt, fölrobbantott, elhordott, lebombázott táj. A hiány. A volt. A néhai város. Településnyi koporsó tátong a helyén. Mintha a tárlat tereiben járva a Matéria Művészeti Társaság alkotóinak vezetésével ezt a települést járhatnánk be mi is. Vagyis, ami belőle megmaradt. Megfigyelhetjük, ahogy éterivé sűrűsödik a négy őselem. Farkaszemet nézhetünk azzal, amit megidéz bennünk a végtelen.

